

Nr 318.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till djurägare vid bekämpande av sjukdomen paratyfus hos höns; given Drottningholms slott den 12 november 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 12 november 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och inrikesdepartementen anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har ägaren av Linköpings kontrollhöns-eri Knut Möller anhållit om ersättning av statsmedel med dels 54 471 kronor för 13 418 kycklingar, som nedslaktats och destruerats sedan paratyfus (typ Salmonella Thompson) utbrutit inom kycklingstammen vid höns-eriet, dels 2 994 kronor 90 öre för kostnader för smittrening. Yttranden över ansökningen hava avgivits av länsveterinären och länsstyrelsen i Östergötlands län samt veterinärstyrelsen, medicinalstyrelsen och statskontoret. Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Hönseriet, som är beläget i Hagalund i Rystads socken, Östergötlands län, är av Sveriges fjäderfäavelsförening godkänt som avelshönsgård. Vid sådant förhållande föreligger skyldighet för hönseriet att för undersökning till statens veterinärmedicinska anstalt insända kropparna av djur, som dött i icke diagnosticerad sjukdom. Beträffande sex sådana i maj 1948 till anstalten insända kycklingar fastställdes som dödsorsak paratyfus. På vad sätt sjukdomen införts till hönseriet har icke med säkerhet kunnat utrönas. Troligen har det skett genom en kvinnlig praktikant, som efter upptäckten av smittan i hönseriet befunnits vara bärare av paratyfusbaciller av samma typ som den, vilken förekom i kycklingsbeståndet.

Efter det sjukdomen konstaterats utfärdade hälsovårdsnämnden den 12 maj 1948 förbud mot försäljning av höns, kycklingar och ägg från hönseriet. Sedan därefter genom blodprov visats, att samtliga i en särskild, från kycklingavdelningen avskild avdelning befintliga höns och tuppar voro fria från infektion, hävdes förbudet i vad detsamma avsåg försäljning av ägg. Trots desinfektionsåtgärder samt nedslaktning av kycklingarna i de burar, där sjukdomsfall inträffat, samt i burar med onormal dödlighet bland djuren spred sig smittan bland kycklingarna och nådde under tiden från sjukdomens utbrott till och med den 1 juni 1948 sådan omfattning, att omkring 6 000 kycklingar avlivades eller dogo. Värdet av dem har av sökanden uppskattats till omkring 25 000 kronor. Den föreliggande ansökningen avser icke ersättning för denna förlust.

I en den 28 maj 1948 dagtecknad, till veterinärstyrelsen överlämnad skrivelse anförde länsveterinären i Östergötlands län, bland annat, att den smittade besättningen utgjorde en ytterst farlig smitthärd, som innebure risk för människor och djur i hela trakten. Det lyckligaste vore, om hela besättningen snarast möjligt nedslaktades och förintades. Efter samråd med föreståndaren för statens institut för folkhälsan, medicinalstyrelsens hälsovårdsbyrå samt konsulenten för fjäderfäsjukdomar vid statens veterinärmedicinska anstalt anslöt sig veterinärstyrelsen till länsveterinärens uppfattning. Styrelsen avlät därefter den 2 juni 1948 telegram till länsstyrelsen i Östergötlands län av innehåll att hinder icke mötte att under länsveterinärens kontroll nedslakta kycklingbeståndet. I telegram till länsstyrelsen den 4 juni 1948 förklarade vidare veterinärstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen, att situationen beträffande kycklingarna borde bedömas i enlighet med bestämmelserna i 45 § 3 mom. hälsovårdsstadgan. I anslutning härtill nedslaktades den 2—den 7 juni 1948 under kontroll av länsveterinären samtliga kvarvarande kycklingar eller 13 418 stycken, varefter kropparna brändes samt burar, inventarier och utrymmen desinficerades. I samband med slakten värderade länsveterinären djurbeståndet. Därvid framkom som slutresultat ett värde å de slaktade djuren av 54 471 kronor.

Ansökningen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga yttranden.

Länsveterinären i Östergötlands län, med vilken länsstyrelsen i länet in-

stämt, har anfört att det med hänsyn till det utfärdade försäljningsförbudet och de andra åtgärder, som måst vidtagas i samhälleligt intresse för att hindra smittans spridning till människor och djur, icke syntes rätt, att ägaren skulle stå för alla förluster och kostnader i anledning av nedslaktningen. I ett fall som detta, då det gällde åtgärder för att skydda samhället, framstode det som ett rättvisekrav, att det allmänna skulle bära kostnaderna för sanering av hönsriet. Hänsyn borde ock tagas till att de förluster och risker, som paratyfusmittan förde med sig, vore jämförliga med de förluster och risker, som vore förknippade med de i epizootilagen angivna sjukdomarna, samt att smittan överförd på människor medförde svåra sjukdomsfall och icke sällan dödsfall. Ersättning av statsmedel borde utgå såväl för själva djuren i enlighet med den av länsveterinären verkställda värderingen som för desinfektionskostnaderna.

Veterinärstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Därest epizootilagen vore tillämplig på paratyfusinfektion av höns, hade, efter det veterinärstyrelsens förordnat om nedslaktning av den smittade besättningen, sökanden varit berättigad att utfå ersättning av statsmedel ej mindre för fulla värdet av de slaktade och i detta fall oskadliggjorda djuren än även för desinfektionskostnaden. Samma ersättningsrätt föreligger principiellt jämväl enligt gällande författning rörande bekämpande av hönstyfus, låt vara att under senare år några ersättningsbeslut icke förekommit. I ett av veterinärstyrelsen och lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 februari 1948 framlagt förslag till ändrade bestämmelser för bekämpandet av hönstyfus har förutsatts, att ersättning under vissa förutsättningar skall kunna utgå för fåglar, som nedslaktats på grund av hönstyfus. Samma ersättningsmöjlighet har enligt förslaget avsetts skola föreligga i det fall, att Kungl. Maj:t på veterinärstyrelsens framställning beslutar, att de för hönstyfus gällande bestämmelserna skola tillämpas jämväl å annan paratyfos hos höns eller annat fjäderfä. I förslaget förutsattes även, att Kungl. Maj:t skall äga möjlighet att efter framställning av veterinärstyrelsen förordna om epizootilagens tillämpande å särskilt svårbemästrad eller med allvarliga skadeverkningar förknippad annan sådan paratyfos.

Veterinärstyrelsen håller före, att den omständigheten att syftet med oskadliggörandet av sökandens kycklingar i första hand varit att hindra ytterligare spridning av en för människor farlig infektion och att oskadliggörandet alltså skett jämlikt bestämmelser i hälsovårdsstadgan, icke bör försätta sökanden i sämre ställning än om myndigheternas ingripande skett i ändamål att förebygga spridning av en uteslutande husdjurssjukdom. I sistnämnda fall skulle — då såsom av det sagda framgår någon veterinär författning med tillämplighet å annan paratyfos hos höns än hönstyfus för närvarande icke existerar — veterinärstyrelsen utan tvivel hava med tillstyrkan underställt Kungl. Maj:t sökandens ersättningsanspråk.

Styrelsen har vidare beträffande de begärda beloppen framhållit, att länsveterinärens värdering icke föranledde någon erinran från styrelsens sida. Ej heller hade styrelsen funnit anledning till anmärkning mot den begärda ersättningen för desinfektionskostnader. Det syntes icke oberättigat att man vid bedömandet av ersättningsansökningen toge i betraktande att de cirka 6 000 kycklingar, som dött eller avlivats före myndigheternas ingripande, även inginge i sökandens verkliga förlust liksom att denna i realiteten också

omfattade den tillbakagång i rörelsen, som måste bliva en oundviklig följd av det inträffade.

Medicinalstyrelsen har anslutit sig till vad veterinärstyrelsen anfört.

Statskontoret har uttalat, att det med hänsyn till föreliggande omständigheter icke ville motsätta sig bifall till sökandens framställning.

Departementschefen. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner jag starka billighetsskäl tala för att sökanden tillerkännes viss ersättning för de förluster han åsamkats i samband med bekämpandet av paratyfusedemin i hans hönsbesättning. Ersättningen synes lämpligen böra gäldas ur det å riksstaten för budgetåret 1948/49 under nionde huvudtiteln anvisade förslagsanslaget å 400 000 kronor till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter. Då ifrågasatt sjukdom ej är att hänföra till smittsamma husdjurssjukdomar i egentlig mening samt nedslaktningen vidtagits i främsta rummet i syfte att hindra att sjukdomen skulle spridas till människor, torde emellertid riksdagens medgivande till att använda anslaget för detta ändamål böra inhämtas.

I detta sammanhang torde jag även få erinra om att ytterligare en ansökan om ersättning för åtgärder, som vidtagits i syfte att bekämpa paratyfus hos höns, inkommit till Kungl. Maj:t. Detta ärende är för närvarande föremål för remissbehandling. Det är vidare ej osannolikt att ytterligare ärenden av detta slag kunna inkomma. Med anledning härav synes det önskvärt, att det nyss ifrågasatta bemyndigandet ej skall avse allenast förevarande fall utan göras generellt.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från det å riksstaten under nionde huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande utgå ersättning till djurägare i samband med bekämpande av sjukdomen paratyfus hos höns.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Greta Lüzell.